

Vyjadrite sa k umiestneniu nájomných bytov

Mesto ich navrhuje v Petržalke na uliciach Sosnova, Šustekova, Muchovo námestie, Bratská a Viedenská cesta.

strana 2

Osvetlite nám cestu domov!

„Dokedy budeme chodiť z konečnej električky na Jungmannovej cez pontón smerom na Lachovu potme?“ pýta sa čitateľka.

strana 5

Budovať mesto bez domov sa nedá

O názor sme požiadali spracovateľa urbanistickej štúdie Centrálnej rozvojovej osi Petržalky Bohumila Kováča po roku od jej prerokovania a pripomienkovania.

strana 6

Prechody cez zamrznutý Dunaj

Kedysi sa povrch rieky premieňal na ľadovú cestu, po ktorej dokázali prejsť aj kone s ťažkými vozmi.

strana 10

Sme „eko“, len keď nás to nič nestojí?

Bučina Eko je firma, ktorá spracúva drevný odpad, a ten vďaka nej nekončí v spaľovni. Prvý raz som ju zaregistrovala na Cirkulárnej mape Bratislavy. Tá ukazuje miesta, ktoré pomáhajú tvoriť menej odpadu. V Petržalke ich zatiaľ veľa nie je. Preto ma prekvapilo, keď ju na poslednom miestnom zastupiteľstve v decembri, poslanci spomínali najmä v súvislosti s tým, že znečisťuje ovzdušie, prekáža obyvateľom a mestská časť s ňou musí vyjednať nové podmienky fungovania. Bola ich kritika opodstatnená alebo sme „eko, bio pozitívni“, len keď je to pre nás výhodné a nič nás to nestojí?

Ročne vyše 20-tisíc ton odpadu z dreva, ktorý kedysi končil na skládkach alebo v spaľovni. Dnes sa tu 98 percent z neho zrecykluje a dostane druhý život. Zo starých nábytkov, ktoré sa podrvia, vzniknú u výrobcov drevotrieskové dosky a nové vybavenie bytov. Z poškodených paliet tiež. Isté je, že keď si dnes kupujete nový nábytok, je jeho súčasťou aj takýto recyklát. Orezané konáre stromov a aktuálne aj vianočné stromčeky smerujú do kompostárne, listie a tráva do bioplynovej stanice, kde sa premenia na elektrinu, teplo a hnojivo na polia.

Pokračovanie na strane 4 ➤

Zašli sme sa pozrieť priamo do zberného dvora Bučiny Eko. Ten zbada každý, kto ide po Einsteinovej smerom k Auparku. Vizualne príťažlivo nevyzerá, ale to, čo sa deje v tomto priestore, musí tešiť každého človeka, pre ktorého „udržateľný rozvoj“ nie je len fráza.

Na viacerých stanovištiach tu nájdete dôkladne roztriedené a pripravené na ďalšie spracovanie orezy zo stromov, staré kusy nábytku, stavebné drevo a drevený odpad, palety a tiež trávu, seno a listie.

Polievanie drevnej štiepky pri nakladaní do kamiónov je jedno z protiprachových opatrení.

Kde môžu stať nájomné domy?

Mesto sa chystá prostredníctvom urbanistickej štúdie preveriť možnosti umiestnenia nájomného bývania okrem iného aj v 5 lokalitách v Petržalke. Ide o ulice Bratská, Sosnova, Šustekova, Muchovo námestie a Viedenská cesta.

Presnú lokáciu nájdete v dokumente „nájomné byvanie - zadanie“ na strán-

ke www.bratislava.sk, (cesta – kliknite - Chceme vedieť – Magistrát – Úradná tabuľa – vyhladajte zverejnené 20.12.2019, pozn. red).

„Je potrebné uviesť, že celý projekt je vo fáze, keď sa ešte nevynaložili žiadne peniaze na štúdiu realizovateľnosti, čiže úplne v prvej fáze,“ povedal nám petržalský a mestský poslanec Milan Vetrák, podľa ktorého by však obyvatelia mali zámery mesta poznať a v prípade výhrad pripomienkovať už teraz, pretože mesto chce stavať nájomné byty, nové vedenie to má ako prioritu a ak nebudú vážnejšie výhrady, tak sa stavať bude.

Poslanec momentálne oslovuje obyvateľov najmä vo svojom obvode s tým, že

výhrady možno napísať aj priamo jemu a on ich bude tľmočiť primátorovi. V tejto fáze nie je nutné robiť petíciu. „Primátor prejavil záujem o veciach diskutovať, ak sa niektoré lokality ukážu ako nevyhovujúce z pohľadu verejnosti,“ uviedol Milan Vetrák.

K návrhu zadania urbanistickej štúdie je možné poslať pripomienky do 31.1. aj na adresu Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, Oddelenie obstarávania územno-plánovacích dokumentov, Primaciálne nám. č. 1, 814 99 Bratislava 1, prípadne na e-mailovú adresu: uzemne-dokumenty@bratislava.sk.

(in)

foto: Magistrát, googlemaps

Nestihli ste si prehlásiť trvalý pobyt?

Aktuálne platí, že ak máte trvalý pobyt v Petržalke len od januára 2020, rezidentom sa stane a výhody bezplatného parkovania v mestskej časti môžete užívať, až v roku 2021. Poslanec Pavol Škápik to chce zmeniť.

V polovici decembra schválilo miestne zastupiteľstvo zmenu VZN o dočasnom parkovaní motorových vozidiel, v ktorej sa okrem iného uvádza, že výhody rezidentného parkovania v Petržalke môže tento rok užívať len ten, kto si prihlásil trvalý pobyt najneskôr k 31. decembru 2019.

„Viaceri z vás ste ma kontaktovali s prosbou, aby ste pre účel parkovacej politiky mohli byť rezidenti aj v prípade, ak sa do Petržalky prisťahujete a zmeníte svoj trvalý pobyt v roku 2020,“ napísal poslanec Pavol Škápik na svojom facebookovom profile. „Preto som poslal mojim kolegom poslancom návrh na

úpravu VZN o dočasnom parkovaní v zmysle, že rezidentom pre účel dočasného parkovania je každý, kto má trvalý pobyt v Petržalke. Verím, že sa s mojim - našim návrhom stotožnia aj ostatní poslanci a ostatné petržalské politické kluby.“

Najbližšie miestne zastupiteľstvo je naplánované až na 4. februára. Uvidíme, či sa tam návrh objaví a prejde. (in)

Ak chcete dotáciu na svoj projekt

Mestská časť vyčlenila aj tento rok dotácie na projekty občianskych združení, neziskových organizácií a obyvateľov Petržalky zameraných na verejnoprospešné činnosti, a to vo výške 100-tisíc eur. Mení však systém ich poskytovania.

„Ak si najdôležitejšou zmenou je podávanie žiadostí o dotácie elektronickou formou cez [www.https://petrzalka.egrant.sk](https://petrzalka.egrant.sk), čím sa zníži byrokracia a zjednoduší systém hodnotenia žiadostí. Novela všeobecne záväzného nariadenia určuje povinnú finančnú spoluúčasť žiadateľa, maximálnu výšku poskytnutej dotácie a menia sa aj iné povinné prílohy podávané spolu so žiadosťou,“ zhrnula novinky predkladateľka vicestarostka Jana Hrehorová.

„O žiadostiach nad dvetisíc eur budú rozhodovať dotačné komisie a schvaľovať ich bude miestne zastupiteľstvo. Ďalšou novinkou je, že žiadateľ si sám vyberie oblasť, v ktorej pôsobí a podľa toho sa žiadosti rozdelia do dotačných komisií. Tých je päť – školská, sociálna, športová, kultúrna alebo komisia životného prostredia,“ doplnila spolupredkladateľka novely VZN poslankyňa Iveta Jančoková. Žiadosti o poskytnutie

dotácií do výšky dvetisíc eur môžu žiadatelia podávať elektronicky v priebehu roka, a to až do konca októbra. Rozhodovať o nich bude starosta najneskôr do 60 dní od ich podania. „V minulom roku sme spoločne podporili 69 projektov, ktoré boli orientované predovšetkým na sociálnu pomoc, kultúru, šport či revitalizáciu verejných priestranstiev na našom území,“ povedal starosta Ján Hríčka.

V snahe zabezpečiť čo najväčšiu transparentnosť celého procesu, môžu sa na rozhodovaní o udeľovaní dotácií zúčastňovať aj obyvatelia. Musia sa prihlásiť e-mailom príslušným tajomníkom komisií a tí následne zabezpečia vyžrebovanie jedného zo záujemcov a prizvú ich na rokovanie tej ktorej komisie. Ďalších 100-tisíc eur z rozpočtu je vyčlenených na podporu veľkých športových klubov, pre ktoré sa podmienky nemenia. (mh)

Gesto pre ľudí bez domova

Oddelenie sociálnych vecí mestskej časti každoročne organizuje zbierku teplého ošatenia pre ľudí bez domova. Zbierka sa bude konať aj v budúcom roku a to od 13. 1. 2020 do 21. 2. 2020, prípadne podľa počasia aj dlhšie.

Ak máte teplé veci ako vetrovky, zimné púlovre, šály, rukavice, teplú

spodnú bielizeň, ponožky, nohavice, kabáty, deky, zimné topánky, spacie vaky – šatstvo, ktoré je pre ľudí bez domova v zimnom počasí potrebné a zahreje ich, môžete ich priniesť do Denného centra na Vyšehradskej ul. 35 v popoludňajších hodinách od 13.00 h do 17.00 h a to v pracovných dňoch od pondelka do štvrtka. Upozorňujeme, že naša pracovníčka, ktorá bude priniesť veci od ľudí preberať, neprevezme detské a letné veci! Informuje o tom mestská časť na svojom webe.

(pn)

foto: MČ Petržalka

Bratislavčania majú povinnosť podať daňové priznanie k dani z nehnuteľnosti do 31. januára 2020. Priznanie k dani z nehnuteľnosti podávajú len tie fyzické a právnické osoby, ktorým pribudla nehnuteľnosť alebo nastala zmena oproti vlaňajšiemu roku.

Daňovník si nemusí v priznaní k dani z nehnuteľností sám vypočítavať daň z nehnuteľností. Musí však uviesť číslo parcely, orientačné číslo a súpisné číslo pri stavbách, číslo bytu pri bytoch a hlavne výmeru nehnuteľnosti.

V prípade bezpodielového vlastníctva manželov podáva priznanie len jeden z manželov. V prípade spoluvlastníkov podávajú vlastníci daňové priznanie buď každý do výšky svojho podielu, alebo na základe dohody spoluvlastníkov podá daňové priznanie jeden z nich.

Pokuta za nepodanie daňového priznania v lehote je od 5 eur do 3 000 eur podľa

Kúpili ste minulý rok byt?

záväznosti priestupku. Do predmetu zdanenia patria okrem bytových, nebytových priestorov a pozemkov aj napríklad objekty podzemných garáží, ambulantných stánkov a prenosných trafostáníc.

Priznanie k dani z nehnuteľností je možné podať klasicky poštou, osobne alebo elektronicky. K elektronickému podaniu je potrebné mať elektronický občiansky preukaz a službu je možné vybaviť na portáli www.esluzbyba.sk. Okrem elektronickej formy je ale stále možné podať daňové priznanie klasicky poštou alebo ho daňovník podať osobne v podateľni oddelenia miestnych daní a po-

platkov na Blagoevej ulici 9 v Petržalke. V prípade, že sa daňovník rozhodne podať daňové priznanie osobne, odporúčame vziať si so sebou výpis z Katastrálneho portálu, aby mal daňovník so sebou všetky údaje, ktoré bude vyplňať.

Od 1. januára nadobudlo účinnosť aj novoprijaté VZN o dani z nehnuteľností, ktoré bolo schválené na decembrovom mestskom zastupiteľstve. Všetky potrebné informácie o nových sadzbách dane z nehnuteľností, ako aj kalkulačku výpočtu nájdete na: <https://bratislava.sk/sk/nove-sadzby-dane-z-nehnuteľnosti>.

(pb)

foto: Matúš Husár

HLINÍKOVÉ VSTUPNÉ BRÁNY

- Hliníkové vstupné brány na mieru so zabudovaným prístupovým a komunikačným systémom
- Dlhá trvácnosť a nenáročná údržba
- Vhodné pre bytové domy, kancelárie, obchodné priestory
- Široké možnosti konfigurácie
- Možnosť prístupu na karty alebo čipové príviesky

LM-servis
...na detaile záleží.

Kontakt: +421 917 443 003
info@lm-servis.sk <https://lm-servis.sk>

PRÁCA Pracovník údržby na D4R7
1000 - 1200 E/Brutto
dmigasova@obchvatnula.com
tel. 02 22 116 660

ZUBNÁ AMBULANCIA A AMBULANCIA IMPLANTOLÓGIE
oznamuje zmenu pracovnej doby od 15-21h
OŠETRÍME KAŽDÉHO, KTO NÁM ZAVOLÁ
0905662407
STROMOVÁ16, BA KRAMÁRE

TRIV
BYTY-KANCELÁRIE-TREZORY-KLAVÍRE
SŤAHOVANIE.sk
NÁKLADNÁ DOPRAVA
EXPORTNÉ BALENIE
SKLADOVANIE

0905 616 329
02/ 6542 2387

Orezané konáre stromov a aktuálne aj vianočné stromčeky smerujú do kompostárne, listie a tráva do bioplynovej stanice, kde sa premenia na elektrinu, teplo a hnojivo na polia.

► Pokračovanie zo strany 1

Nepoškodené palety sa vracajú späť do obehu.

Do zberného dvora prichádzajú autá s odpadom v podstate celý deň. Odvážia ich a navigujú na príslušné stanovište. Je fascinujúce sledovať, ako rýchlo bager nakladá drevné zbytky do drviča a mení ho na drevnú štiepku.

V západnej Európe funguje podobné zhodnocovanie dreva už desiatky rokov. Bučina Eko bola pred siedmimi rokmi jednou z prvých prevádzok, ktoré začali drevný odpad zhodnocovať rovnakým spôsobom. Začínali s dvetisíc tonami odpadu ročne, dnes spracúvajú desaťkrát viac. Sú jedinou firmou v Bratislave, ktorá sa komplexne venuje drevnému a biologickému odpadu v takomto rozsahu.

Spolupracujú s magistrátom aj so zbernými dvormi OLO. Odpad k nim vozia podniky verejno-prospešných služieb bratislavských mestských častí, vrátane toho petržalského. Ak sa teda staviate k svojmu odpadu zodpovedne a starú skriňu nepoložíte vedľa kontajnerového stojiska, ale odveziete do zberného dvora, ocitne sa napokon tu a bude znova využitá. Presne toto sa volá cirkulárna ekonomika, ktorá je šancou pre budú-

nosť – výrobky sa po použití stanú opäť zdrojom pre nové produkty. Ambíciou Bučiny Eko je preto čo najväčšie materiálové zhodnotenie odpadu. Energetické je síce tiež prínosom, ale je konečné, kým pri materiálovom s vďaka recyklátu znižuje potreba ťažby dreva v lese. A to je aj filozofia firmy – menej odpadu na skládkach, viac stromov v lesoch... Dnes stále prežívajúci lineárny systém, v ktorom si niečo kúpime, užijeme a vyhodíme či spálime, je totiž cestou do pekla.

Nadlimitná prašnosť sa nepotvrdila

A predsa sa pred rokom objavil hlas nespokojnej obyvateľky, ktorá sa sťažuje na prach zo zberného dvora. Žije v dome za osemprúdovou diaľnicou, ktorú má rovnako pod oknami spoločne so železnicou. Tisíce áut, ktoré tade denne prejdú, jej neprekážajú, v petícii žiada zákaz drviť drevný odpad.

„Radi budeme diskutovať o jej výhradách i požiadavkách, len ich musíme poznať,“ hovorí obchodný manažér Bučiny Eko Stanislav Kubík. „Nemáme poňatia, kto sú ľudia, ktorí podpísali petíciu. Za tých sedem rokov sme neprišli do konfliktu so žiad-

nymi obyvateľmi. Iniciátorka s nami nekomunikuje, hoci sme ju pozvali na stretnutie a boli ochotní jej ukázať protiprachové opatrenia, ktoré sme spravili, aby sme eliminovali zásah do životného prostredia obyvateľov.“

Keď sme v zbernom dvore boli, spracovanie drevenej štiepky bolo v plnom prúde. Áno, práš sa tam. Štiepku však polievajú pri spracovaní aj pri nakladaní do kamiónov. Pritom to Bučina Eko žiadne rozhodnutie inšpektorov neprikazuje. A bolo ich po intervenciách obyvateľky niekoľko.

„Boli tu z oddelenia životného prostredia miestneho úradu, bol tu Regionálny úrad verejného zdravotníctva, inšpektori z okresného úradu, Slovenská inšpekcia životného prostredia tu dokonca urobila hĺbkovú kontrolu,“ vymenúva konateľ firmy Dávid Dressler. „Zvýšená nadlimitná prašnosť sa nepotvrdila, nenašli nič, čo by nebolo v súlade so zákonom.“

Napriek negatívnym výsledkom kontrol nespokojná obyvateľka iniciovala v septembri minulého roka petíciu. A tá sa dostala až k petržalským poslancom, ktorí aktuálne žiadajú mestskú časť, aby presadila zmenu povolenia a pridala ďalšie podmienky pre fungovanie prevádzky. Sú v Bučine Eko prístupní na kompromisy, hoci kontroly im dali za pravdu?

„Nemáme problém pozvať poslancov a ukázať im prevádzku. Sme ochotní popracovať aj na vizuálnej stránke, plány už máme. Sme tu pre Petržalčanov,“ hovorí Dávid

Dressler, pričom dodáva, že Petržalka má u nich nadštandardné podmienky. Sú jej na príklad vždy k dispozícii pri ka-

lamitných krízových situáciách. Avšak aj pre Petržalku je výhodná poloha tohto zberného dvora. Keď pracovníci petržalskej VPS pokosia, na malom aute sem privezú odpad hneď a a môžu pokračovať v práci. Keby tu Bučina Eko nebola, najbližšia kompostáreň je v Bernolákove... A cesta tam už stojí čas aj benzín. Podobne sú na tom aj ostatné mestské časti, ktoré sem vozia odpad. Dobrá dostupnosť im vyhovuje.

Nájsť kompromis

Faktom je, že zákonne je táto petržalská prevádzka v poriadku, čo ukázalo niekoľko kontrol. Navyše funguje na pozemku súkromnej firmy, ktorý má prenajatý. Napriek tomu sú pripravení komunikovať s mestskou časťou a hľadať kompromis. A naďalej poskytovať malú neviditeľnú pomoc nielen Petržalke, partnerstvom Dostihovej dráhe, ale aj občianskym združeniam, ktoré pracujú s ľuďmi bez domova. Pracovníci z DePaul, OZ Vagus či Domova sv. Jána z Boha sem prichádzajú najmä v zime s dodávkou a berú si drevo na pálenie.

Je zrejme, že tu Bučina Eko nebude večne a skôr či neskôr sa bude sťahovať. Toto územie sa totiž z periferie zmenilo na lukratívnu časť Petržalky, po čase spracovanie dreveného odpadu nahradí zrejme administratíva a byty.

(in)

foto: Marián Dekan

▲ Pracovníci Bučiny Eko triedia palety. Nepoškodené vracajú späť do obehu.

Aký je priemerný vek Petržalčana?

Na portáli opendata.bratislava.sk, ktorý hlavné mesto spustilo v septembri, môžete nájsť aj viacero zaujímavých dát o Petržalke a porovnať ich s ostatnými mestskými časťami. Povedali by ste napríklad, že v roku 2002 bolo v Petržalke 14 stálych kín?

Portál obsahuje súbory dát z rôznych zdrojov. Ide napríklad o demografické údaje o obyvateľkách a obyvateľoch mesta a jednotlivých mestských častí. Návštevníčky a návštevníci stránky sa tak napríklad môžu dozvedieť, aký je priemerný vek, dlhodobá pôrodnosť či rozvodovosť v ich mestskej časti, v akých oblastiach Bratislavčania pracujú, ale napríklad aj koľko občianskych preukazov sa im podarilo zničiť alebo stratiť. Na stránke možno nájsť aj údaje z cyklosčítačov umiestnených po meste.

■ Napríklad priemerný vek matky pri pôrode v Bratislave V bol 32,44 v roku 2018 (z roka na rok stúpa, v roku 1993 to bolo 27,3). Pre porovnanie, v Starom Meste to bolo 33,1 roka.

■ A aký bol priemerný vek mužov a žien pri sobášoch v Petržalke? Ženy 33,55, muži 36,52. Pre porovnanie v Starom Meste mali ženy 35,78 roka, muži 37,99 roka.

■ Priemerný vek manželov pri rozvoze bol u mužov 44,70 roka a u žien 42,30 roka (rok 2018).

■ Priemerná dĺžka trvania manželstva vychádza v Bratislava V na 14,6 roka (rok 2018).

■ Petržalka starne. Priemerný vek obyvateľa bol v roku 2018 v Petržalke 41,84, kým v roku 1996 len 31,70. Pre porovnanie v Starom Meste bol v roku 2018 priemerný vek 43,50, kým v roku 1996 – 42,64. Najstarších obyvateľov má Lamač (44,44), priemerné najmladších Záhorská Bystrica (37,23), Jarovce (37,69) a Čunovo (37,94).

■ V roku 2002 bolo v Petržalke 14 kín (14 sál), v roku 2018 štyri (11 sál).

(pn)

Osvetlite nám cestu domov

Do redakcie sa nám ozvala čitateľka s prosbou o sprostredkovanie reakcie mesta.

„Z konečnej zastávky električky na Jungmannovej chodievala veľa ľudí k svojim domovom na Lachovu cez zalesnenú plochu a pontónový most. Cesta je však neosvetlená,“ povedal nám. „Mesto kedysi avizovalo, že keď sa trať dokončí, postará sa aj o osvetlenie. Nezabudli na to?“

O reakciu sme požiadali hovorcu magistrátu Petera Bublu: „Električková zastávka Jungmannova má byť po dobudovaní električky v Petržalke (pokračovanie električkovej trate do Janíkovho dvora) využívaná ako občasná, teda napr. v čase výluky električiek a bude nahradená novou zastávkou, ktorá sa má volať Chorvátske

rameno. Od tejto novovybudovanej zastávky bude vybudovaný prístup k zastávke s verejným osvetlením a bude tiež vybudované osvetlenie aj popri Chorvátskom ramene. Mimo prác v rámci pokračovania električky v Petržalke sa chceme zaoberať osvetlením chodníka od súčasnej zastávky Jungmannova.“

(in)

foto: Matúš Husár

Parkujete mimo parkovacích boxov?

„Parkoval som v Petržalke v rezidenčných zónach, ale mimo vyznačených modrých parkovacích miest. Našiel som si za stieračom zelený lístok. Aplikáciu využívam a keď stojím v boxe s číslom, tak sa zaregistrujem, ale ako sa mám zaregistrovať, keď pozdĺžne státie nie je vyznačené?“ pýta sa parkujúci v diskusii na facebookovom profile starostu Jána Hrčku. Narazili ste aj vy na podobný problém?

Ivan Lučanič, zamestnanec miestneho úradu, ktorý koordinuje kontrolný proces parkovacieho systému v Petržalke, nás už pred časom informoval, že v rezidenčnej zóne označenej značkou sa kontrolujú aj autá, ktoré parkujú mimo modrých boxov, napríklad v stredovom páse medzi zaparkovanými autami. „Ak v strede mimo modrých čiar parkuje rezident, je to v poriadku, keď nerezident, mal by mať zaplatený poplatok,“ povedal nám. V diskusii to ešte upresnil. Na vyznačenom parkovisku by mal človek podľa zákona o cestnej premávke parkovať len na vyznačených boxoch, teda technicky by tam nemal parkovať nikto. „Kontrolóri parkovania ale neriešia, či niekto parkuje v súlade s pravidlami cestnej premávky, nemáme to v kompetencii, kontrolujú iba, či autá parkujúce za tabuľou regulovaného parkovania sú buď zaregistrované, alebo platia parkovné. Na kontrolu pravidiel cestnej premávky sú tu policajti.“

(in)

foto: ac

Prvé zmeny v sade už v zime

Magistrát plánuje už v nasledujúcich týždňoch začať s obnovou Sadu Janka Kráľa.

„V prvej fáze obnovy pristúpime počas tejto zimy k bezodkladnému riešeniu prevádzkovej bezpečnosti drevín, ktoré sú vážne poškodené, odumierajúce alebo odumreté a bezprostredne tak ohrozujú návštevníkov parku. Predbežne by malo ísť o približne 11 kusov. Na základe spracovanej inventarizácie drevín spustíme výrubové

konanie,“ informoval nás hovorca magistrátu Peter Bubla. „Zároveň bude v spolupráci s Krajským pátiatkovým úradom schválený plán sadových úprav, v rámci ktorých plánujeme sad obnovovať výsadbou nových drevín.“

Revitalizácia sadu bude pokračovať rekonštrukciou chodníkov, osvetlenia, prvkov zverokruhu a fontány v parku. (in)

Kluby ZDRAVIA

v PETRŽALKE 2020

28.1. v utorok o 18:00 hod.

AKO SA TEŠÍŤ ZO ŽIVOTA BEZ RAKOVINY

Jaromír Novota, lektor OZ Život a zdravie

3.3. v utorok o 18:00 hod.

CELOROČNÝ A JARNÝ DETOX ZELENYMI POTRAVINAMI

RNDr. Ľubka Ludhová

Kde: Wolkrova 4, BA - Petržalka (v zasadačke na prízemí) | MHD: 83, 84, 88, 92, 99, 192 (zast. Hálova)

Info: 0948 526 722 | bratislava.dotknisaneba.sk | Vstup voľný!

URBANISTICKA STUDIA
RIEŠENIE CENTRÁLNEJ ROZVOJOVEJ OSI

PETRŽALKA

▲ **Štúdia je autorským dielom Urbanizmus: Karol Görner, Lucia Štefancová, Michal Czafík, Doprava: Ladislav Benček Technická infraštruktúra: Štefan Hromada, HYDRO s.r.o Životné prostredie: Zdenko Kováč, Anton Darnady**

Na verejnom prerokovaní sme si ako spracovatelia okrem iného uvedomili, že verejnosť nie je oboznámená s faktom, že pre dané územie platí už od roku 2007 územný plán mesta, ktorý umožňuje miestami aj 2,5 až trikrát vyššiu intenzitu a objem zastavania, ako je to v štúdiu. Ako spracovatelia štúdie sme boli názoru, že keď takéto parametre územného plánu vrátane štvorprúdovky v strede

Budovať mesto bez domov a bez ľudí sa jednoducho nedá

Uplynul rok od prerokovania a pripomienkovania konceptu urbanistickej štúdie Centrálnej rozvojovej osi Petržalky, ktorá vyvolala rôznorodé emócie, od pozitívnych až po nepochopenie a odpor k návrhu riešenia. Ako sa na to s odstupom času pozerá, ako prebiehalo pripomienkovanie, aj to, prečo sa netreba desiť výstavby v meste, nám porozprával vedúci autorského tímu štúdie Ing.arch. Bohumil Kováč, PhD.

sídliska nevyvolali odpor verejnosti pri pripomienkovaní územného plánu, tak je to prejav akceptácie. Ukázalo sa ale, že to nie je tak. Je to zrejme dôsledok faktu, že akceptácia plánu, spracovaného v mierke 1:10 000, je daná jeho abstraktnosťou a teda ťažšou zrozumiteľnosťou. Je zložité si z farebných plôch a číselných parametrov rôznych indexov a koeficientov predstaviť, aký to bude mať konkrétny priemet do výstavby. Naproti tomu štúdia je v 10-krát väčšej podrobnosti a je podaná v takej podobe, ktorá už umožňuje verejnosti vytvoriť si relatívne konkrétnu hmotovú predstavu o prostredí. Len tak si vieme vysvetliť napríklad nesúhlas oproti územnému plánu s 2-krát nižším návrhom zástavby na rozvojových plochách celomestskej a nadmestskej vybavenosti spojenej s bývaním v lokalite pri Pajštúnskej ceste a kostole Sv.rodiny, ktorú dnes tvorí provizórne upravená plocha využívaná na voľný pohyb a venčenie psov.

Súčasne sme si uvedomili, že nie je celkom pochopené ani legislatívne postavenie a kompetencie urbanistickej štúdie a územného plánu. Že výstavba sa môže povoľovať len v súlade s územným plánom a nie podľa urbanistických štúdií. Úlohou štúdie je študovať územie a otvárať tak aj diskusie o území a jeho víziách. Polemika je tu úplne namieste. Cieľom štúdie centrálnej rozvojovej osi bolo aj prehodnotiť územný plán. Viacerí nám vraveli, že tým sa malo začať – ukázať, že výsledkom štúdie je taký návrh na zmenu územného plánu, ktorý navrhuje podstatné zníženie objemu zástavby a novú koncepciu dopravy s elimináciou štvorprúdovej „diaľnice“ stredom Petržalky.

Ako prebiehalo pripomienkovanie

Momentálne je štúdia vo fáze vyhodnocovania pripomienok. Ich množstvo, ale aj určitá rozporuplnosť, si vyžadujú od zodpovedných

trpezlivú a citlivú prácu. Vyjadrovali sa nielen občania, ale aj rôzne orgány a inštitúcie. Petície, ktoré boli k štúdiu podané, boli so signatármi aj prerokované, niektoré viackrát. Myslím, že v tomto urobil magistrát kus dobrej mediácie práce. Diskusia s menším počtom zástupcov občanov bola podstatne konštruktívnejšia a konkrétnejšia a vytvorila predpoklad aj istej miery akceptácie pripomienok respektíve revízie návrhu v súlade so Zadaním štúdie. Stále však zdôrazňujeme, že štúdia je len „zbraň so slepými patrónmi“, tou ostrou, teda zo zákona jedinou pre povolenie výstavby ostáva len územný plán mesta.

V rámci diskusií sme aj my dostali priestor vysvetliť dôvody riešenia, súvis k územnému plánu. Vtedy sme si ale aj najviac uvedomili, že takýto výklad by mal predchádzať zverejneniu štúdie, inak verejnosť prijme svoju vlastnú interpretáciu. Potom je už dohoda ťažšia. Súčasťou predstavenia návrhov, ale aj istej formy edukácie verejnosti by bol určite aj výklad, čo pre územie znamená súčasný platný územný plán a prečo je dnes územný plán koncipovaný tak, ako je. Že kapacity a objemy výstavby stredovej osi sú dimenzované na metro a vysokokapacitnú štvorpruhovú komunikáciu, ktorá by preťala sídlisko bariérovým spôsobom. A tento stav navrhuje štúdia zásadne zmeniť znížením objemov výstavby, keďže nosným systémom bude električka, elimináciou štvorprúdovky a predsadením hlavnej cyklistickej cesty do centra mesta.

Snažili sme sa obyvateľom aj vysvetliť, že to, čo vnímajú pod oknami ako doteraz nezastavanú provizórne upravovanú plochu, nie je systémová zeleň, ale v územnom pláne mesta červená plocha teda rozvojová plocha s perspektívou výstavby. Predmetom vysvetlení tiež bolo objasnenie vzťahu projektu električky a urbanistickej štúdie, kde projekt je prácou iných projektantov (firma Reming) a štúdia

ho bude musieť po vydaní stavebného povolenia plne akceptovať, aj keď pôvodne to malo byť naopak. Akceptovať aj vrátane už povoleného výrubu 2700 stromov. Toto uvádzame z dôvodu, že u veľkej časti verejnosti tieto dve, žiaľ, v minulosti nesprávne od seba odtrhnuté veci, splyvajú. To však stále nevylučuje, aby štúdia navrhla aj isté zmeny napr. v riešení zastávok či križovatiek, keďže jej časový horizont je 30 rokov...

Prečo odmietame výstavbu v meste?

Najpodstatnejšiu časť rozhovorov s verejnosťou, nazvime ju edukačná, by ale tvorilo predstavenie súčasných trendov stavby miest, kde je snaha maximálne ale pritom ohľaduplne využívať vnútorné rezervy miest. Tak to požadujú aj charty súčasného urbanizmu, ku ktorým sa prihlásila aj Slovenská republika na čele ktorej stojí hlavné mesto. Inak bude rozvoj miest sústredený na ich rozširovanie sa do krajiny. Jej rastúca urbanizácia je nielen vysoko neekologická a je tak príspevkom k prehlbovaniu globálnych problémov klímy, ale je aj neekonomická a neefektívna. Jej sprievodným javom je predlžovanie komunikácií aj infraštruktúry, rast problémov spojených s dennou dochádzkou a odchádzkou z mesta. To všetko je financované z našich daní. Bratislava sa o tom denne presvedča. Naše mesto má tak priaznivú polohu, že je – a povedzme našťastie – odsúdené na rozvoj. Preto by sme mali dokázať diskutovať aj o efektívnom využívaní vnútorného potenciálu. To nie sú ambície developerov, z čoho je štúdia neprávom často obviňovaná, ale to je zásadná ekologická požiadavka. Kým rúbanie pralesa za účelom zisku pôdy vnímame veľmi kriticky, sami to najvzácnejšie – poľnohospodársku pôdu (a pod ňou spodnú vodu), zaisťujeme len preto, že odmietame výstavbu v meste, a tak ju vytlačáme

mimo neho. Tam to napokon developeri majú ľahké – nieto tam ešte ľudí a teda ani žiadnej petície...

To sú aj dôvody, prečo štúdia navrhuje, aby sa v rozvojovej osi rozvíjalo aj bývanie. Hlavne, ak ide o pozemky vo vlastníctve mesta, ktoré môže byť garantom kultivovanej výstavby, ktorá zjemní tvrdú panelákovú mierku tzv. obalovej zástavby. V zahraničí boli podobné objekty predmetom asanácií (Bijlmermeer Amsterdam) a nahradené drobnejšou, ale hustejšou a architektonicky rozmanitejšou štruktúrou. Niektorí hodnotitelia štúdie návrh novej zástavby vnímajú ako možný zárodok tejto v budúcnosti asi nevyhnutnej transformácie. Po vzore Amstredamu variant B štúdie navrhuje aj riešenie terás – akoby to mohlo vyzeráť bez nich tam, kde sú už na hranici udržateľnosti a jedným z riešení je ich asanácia.

Námestia a ulice sa nedajú vytvoriť bez novej výstavby

Bývanie je a bude ešte viac základnou funkciou mesta a to funkciu najživotaschopnejšou. Kým monofunkčné areály sú podobne ako monokultúrne lesy najzraniteľnejšie na rôzne vonkajšie vplyvy (koľké zariadenia vybavenosti či výroby sa stávajú ruinami a to aj vo vnútri mesta), polyfunkčné hľadajú oporu svojej životaschopnosti v bývaní. Toto si správne uvedomuje aj súčasný územný plán, keď umožňuje každú funkciu vybavenosti kombinovať s istým podielom bývania, a to až do výšky 70 percent. Okrem dôvodov nerozširovať bývanie za mesto a nebudovať monofunkčné vybavenostné plochy v centrálnych polohách je v prípade CRO argumentom pre rozvoj aj obytných funkcií zmena nosného systému dopravy. Po roku 1989 sa taký druh centrálnej mestskej a nadmestskej vybavenosti

(napr. Prior), ktorá sa mala stať životkou pre metro a štvorprúdovku, presunuli na okraj Petržalky k obvodovým komunikáciám. Zmenila sa totiž filozofia predaja, založená nie na prístupe hromadnou dopravou, ale autom. To je aj argument na zmenu paradigmy dopravy v strede Petržalky, kde sa nosným prvkom stanú električka a pohyb bicyklom, kým automobily budú len doplnkovým prostriedkom s obmedzenými možnosťami. Autám slúži obvod Petržalky. To vedie aj k odklonu od urbanistickej predstavy centrálnej osi čiste vybavenostnej k centrálnej osi polyfunkčnej, teda sprevádzanej aj bývaním. Predstavme si Križnu ulicu. Mnohé dotazníky pri formulovaní zadania poukazovali na absenciu mestotvorných prvkov v Petržalke – námestia a ulice. To nejde vytvoriť bez novej výstavby. Bez bývania sú to napríklad večer mŕtve priestory. Návrh bývania ale vyvoláva najviac vášní, akoby sme sa nových ľudí a ich potrieb báli. Práve my, ktorí sme sa sem nasťahovali na úkor asanovaných rodinných domov či zabratých polí a lužného lesa. Prítom uvažovaný počet 2240 variantne 2880 bytov (z toho je značná časť koncentrovaná do zóny Petržalka city) ako horný potenciál kapacity nie je plánovaným počtom bytov, ako sa mylne konštatuje, ale počtom neprekročiteľným. Teda počtom, ak by investori využili max. prípustný podiel bývania v rámci vybavenosti či zmiešaných funkcií bývania a vybavenosti v zmysle regulatívov územného plánu mesta. V prepočte ide o 35 resp. 45 obyvateľa na hektár, čo je na dne efektivity. Celková výmera prípustnej novozastavanej plochy je 7 percent zo 160ha riešeného územia, plocha kompaktnej zelene predstavuje takmer trojnásobok plochy Sadu Janka Kráľa. Kým územný plán nijako neobmedzu-

je výšku zástavby, štúdia navrhuje jej reguláciu do polôh značne nižších, ako sú niektoré známe developerské predstavy.

Z hľadiska zelene považujeme za prínos štúdie jasné vymedzenie širokého nezastavateľného koridoru tak, aby pozdĺž Chorvátskeho ramena vznikol kompaktný lineárny prírodný park. Z hľadiska množstva zelene treba vnímať aj ekonomickú stránku súvisiacu s jej údržbou. Aj preto okrem budovania plôch zelene je potrebná aj taká výstavba, ktorá prinesie na túto údržbu do spoločnej kasy prostriedky. Inak nás čaká prudký nárast daní. V meste heslo „postav dom zasaď strom“ platí aj naopak. Budovať mesto bez domov a bez ľudí sa jednoducho nedá.

Škola nemá byť na ulici, ale vo vnútrobloku

Štúdia tiež identifikuje najkratšie prístupové trasy k zastávkam električky, čomu podriadiuje všetku výstavbu a zriaďuje nové premostenia ramena. Mesto túto stránku štúdie vníma ako prínosnú a pripravuje v jej duchu výstavbu peších trás tak, aby už v prvý deň otvorenia trate električky bol prístup k zastávkam čo najrýchlejší a najpohodlnejší chodom i cyklistom.

S návrhom bývania je spojená kritika štúdie v otázke statickej dopravy. Štúdia je ale aj určitou perspektívnou víziou a my sme presvedčení, že súčasný nárast automobilizácie v mestách už nie je možný. Dokonca nie je možná ani akceptácia súčasného stavu a teda potrieb parkovacích miest. Aj u nás sa budú musieť čo nevidieť presadiť trendy, kde si isté funkcie, napr. vybavenosti, budeme musieť vedieť predstaviť takmer bez áut alebo s inou formou používania. V Londýne povolojú výškové administratívne budovy, ktoré môžu mať len miesta pre ZTP návštevníkov či pracovníkov a pohotovostné miesta. Ostatní budú odkázaní na MHD či bicykel. Preto budujeme električku, aby sme zmierili odkázanosť na autá. Toto začínajú vnímať už aj naši developeri, preto sme svedkami diskusie o trati električky v zóne Pribinova. Podobné trendy sa už presadzujú aj vo vzťahu k bývaniu. Napriek tomu štúdia stále garantuje každému jestvujúcemu a novému bytu jedno miesto a to najmä formou parkaráží.

Verejnosť štúdiu vytýka málo škôl a škôlok vo vzťahu k rozvoju bývania. Tu treba povedať, že dnešné urbanistické plánovanie nie je konkrétne a ad-

resné, ale má viesť k stanoveniu istých pravidiel. Štúdia neurčuje konkrétnu polohu škôlky, tá môže vzniknúť ako súčasť polyfunkčného domu podobne, ako je to v meste na Vazovovej, Karadžičovej, Miletičovej, Blumentálskej a inde. Naviac – v dobrej vzdialenosti a bezpečnej prístupnosti je vo vnútroblokoch sídliska dostatok škôlok, niektoré sú prázdne a asociálne využívané. Aj mnohé súčasné školy bude lepšie v prípade potreby rozšíriť ako budovať nové. Škola má byť v pokoji vnútrobloku a nie na ulici s električkou.

Rozhodujúci je územný plán

Štúdia je vo fáze konceptu, ktorý bol spracovaný variantne. Vnímame kladne, keď sa niektorí pripomienkovatelia dotkli aj porovnávaní variant a navrhli odporúčenia k ich ďalšiemu dopracovaniu. Aj keď rodičia by mali mať rovnako radi všetky svoje deti, my spracovatelia preferujeme ako základ dopracovania variant B. Hlavne z dôvodu trasovania Jantárovej cesty medzi ul. Pajštúnska po Betliarsku. Ďalší návrh už bude invariantný a tiež bude predložený na pripomienkovanie a verejnú diskusiu. Či a čo z nej sa stane podkladom pre zmenu územného plánu mesta bude závisieť od výsledkov tohto procesu. Výsledky prerokovania návrhu štúdie sa následne môžu stať Zadaním pre územný plán zóny. Ten totiž predstavuje oveľa adresnejší regulačný nástroj pre využitie územia a povoľovanie výstavby, ako sa to dnes realizuje z miery nebeskej výšky územného plánu mesta (ale preto niekedy s čertovskými dôsledkami).

Záverom by sme ešte uviedli takúto poznámku. Ak by bola výstavba v minulosti realizovaná v inej postupnosti, tak, ako sa to robilo na Západe, teda najskôr doprava, vybavenosť a potom bývanie tak, aby už prví obyvatelia sídliska mali komplexné prostredie a centrálnu os plnú vyššej vybavenosti, túto diskusiu by sme nezažili. Často počúvame, že v prípade Petržalky je škoda, že sa nere realizoval výsledok medzinárodnej súťaže v r.1967. K tomu len toľko, že jeden z víťazných návrhov slovenských autorov (Alexy, Kavan, Trnkus) bol založený práve na línii centrálnej osi, ktorá predstavuje kompaktnú mestskú štruktúru, ku ktorej kompaktnosti sa návrh štúdie ale zďaleka nepribližuje. A ešte - tiež sme obyvateľmi Petržalky.

Ing.arch. Bohumil Kováč, PhD.
foto: Matúš Husár

▲ Aj týmto územím povedie nová trať električky.

Odpovedá právnik

JUDr. Jaroslav Gründler

grundler@chello.sk

Zmena účelu užívania

Môžu vlastníci bytového domu v písomnom hlasovaní rozhodovať o zmene účelu užívania spoločenskej miestnosti na kaderníctvo alebo inú prevádzku, keď každá zmena účelu užívania podlieha 2/3 rozhodovaniu vlastníckmi v dome a povoleniu stavebného úradu?

A.F. (centrum.sk)

Áno, môžu aj v písomnom hlasovaní. Vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome má právo hlasovaním rozhodovať ako spoluvlastník o všetkých veciach týkajúcich sa domu, teda aj o zmene účelu užívania spoločenskej miestnosti. Pri zmene účelu užívania spoločenských častí a spoločných zariadení domu zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v platnom znení vyžaduje pri rozhodovaní súhlas aspoň dvojtretinovej väčšiny hlasov všetkých vlastníkov. Po splnení zákonom požadovaných podmienok stavebný úrad rozhoduje o prekvalifikovaní dotknutej časti bytového domu zo spoločného zariadenia domu na nebytový priestor a o zmene účelu užívania zo spoločenskej miestnosti na požadované kaderníctvo alebo inú prevádzku.

Pes na cintorín nepatrí

Pred Vianocami sme spolu s manželom išli do bratislavského krematória zapáliť sviečku a položiť vetvičku na miesto večného odpočinku jeho rodičov. Za celú polhodinu sme stretli asi osem ľudí, ktorí mali so sebou psov od malých až po jedného veľkého. Keď som sa pri pani so psom pristavila a pýtala sa, prečo ho má na cintoríne, odpovedala mi, že o žiadnom zákaze nič nevie a neprišla ho sem venčiť, ale aby pozdravil jej zosnulého manžela. Psík bol priviazaný o strom, ale aj tak mal dosah na blízke náhrobné kamene. Platí ešte zákaz vstupu so psom na cintorín a ak áno, kto to kontroluje? Ďakujem za odpoveď.

Lea (gmail.com)

V prvom rade je potrebné poznamenať, že návštevníci pohrebiska sú povinní správať sa na pohrebisku spôsobom zodpovedajúcim pietne miesta a to bez rozdielu, či sú milovníkmi zvierat alebo nie. O tom, či na cintoríny psy patria, sa vedú časté polemiky.

Niektorí ľudia sú zásadne proti, sú presvedčení, že majitelia psov si z miesta piety urobia priestor na venčenie, alebo sa obávajú agresívnych psov, iní zasa argumentujú blízkym vzťahom, ktorý bol medzi zosnulým a jeho psom. Nájdu sa aj prípady, keď so psíkom pricestujú vlakom či autom a boja sa ho v ňom nechať

Jednou vetou

Chodníky bez kolobežiek

S účinnosťou od 1. januára 2020 sa z elektrifikovaných kolobežkárov stali vodiči nemotorového účastníka cestnej premávky tak, ako je to v prípade cyklistov a to so všetkými ich povinnosťami. V prípade dopravnou značkou povolenej jazdy po chodníku nesmú ohroziť chodcov, pričom rýchlosť jazdy je limitovaná rýchlosťou bežnej chôdze. Pri jazde po cyklochodníku nesmie osoba na kolobežke ohroziť cyklistov, inde jazdí na pravom okraji vozovky. Zákon definuje elektrické kolobežky ako kolobežky s pomocným motorčekom, pričom nerozlišuje výbavu, kapacitu ani výkon batérie.

Bezplatná právna poradňa poskytuje informácie k problematike obsiahnutej v adresných otázkach. Autor nepreberá zodpovednosť za komplexnosť odpovedí, nakoľko tieto sú limitované formuláciou otázok.

Krimipríbehy, fakty, štatistiky

Kto za hlupáka?

Pri dverách bytu zazvonil dobre vyzerajúci mladý muž a s ospravedlňujúcim úsmevom na tvári ma oslovil – Jurko, to ako môj syn žijúci v Košiciach - si objednal obraz z antikvariátu, ktorý mu mám doviesť. Práve ho idem vziať, chýbami ale 146 eur. Neuvažujem ani chvíľu, prezrádza Kamila (47), podávam mu stovku a päťdesiatku k nej, to je dobré, vravím. Až keď mi syn v príležitostnom telefonáte povie pravdu, uvedomím si, že som naletela. Iné to bolo s pani Terezou (75), ktorá dostala radostné oznámenie o stotisícovej výhre. Stačilo, ak na daný účet pošle päťdesiatpäť eur potrebných na administratívne a právne úkony. Ak sa s nami neskontaktujete, výhra prepadne, prečítala som si. Nuž, poslala som, vyžadovala sa neskôr policajtom. Prílišná dobrota hotová žobrota, vraví slovenské príslovie. Presvedčila sa o tom aj pani S. (74). Ten chlap mi zazvonil, odpochyť za kúrenie robí, prikývla som a vpustila ho do bytu. To mám za žičlivosť, ešte aj kávičku som mu išla navariť, poplakala si po týždni, keď zistila, že takmer dvetisíc

(jgr)

Volajte 158!

Kriminálna polícia sa obracia na občanov so žiadosťou o pomoc pri pátraní po týchto osobách. Akékoľvek informácie oznámte na najbližšom policajnom útvere alebo na bezplatnom telefónnom čísle 158.

LADISLAV CIBULA (48)
z Bratislavy V

DÁVID FEKETE (28)
z Bratislavy

POPIS osoby: nezistený

Na menovaného vydal Okresný súd v Bratislave príkaz na zatknutie pre prečin podvodu.

POPIS osoby: nezistený

Na menovaného vydal Okresný súd v Bratislave príkaz na dodanie do výkonu trestu odňatia slobody, premenenie z povinnej práce na výkon trestu odňatia slobody.

Tvorte s nami Petržalské noviny

Chcete sa s nami podeliť o radosť, skúsenosť či o to, čo vás v Petržalke trápi? Píšte, pýtajte sa, komentujte na mejl petrzalskenoviny@gmail.com alebo na našom Facebooku www.facebook.com/petrzalske.noviny.

Z REDAKČNEJ POŠTY

Kým sa nestane nešťastie

Koncom roka 2018 sme riešili odlomený izolátor na stĺpe vysokého napätia na Topoľčianskej ulici. Koncom roka 2019 nás čitateľ upozornil na ďalší, ktorý drží len na poistnom lanku.

„Je len otázkou času, kedy na niekoho, alebo na niečo padne, napríklad koróziou lanka alebo silou vetra. V tomto priestore sa pohybuje značné množstvo peších chodcov, aj detí,“ napísal nám Rastislav Gemerský. „Od roku 2017 je to už v poradí tretí takýto prípad...“

Zo spoločnosti METRO Bratislava a.s nám v roku 2018 odpísali, že 22 kV vede-

nie bolo vybudované v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, podľa platného stavebného povolenia ako energetické napojenie stavby „1. množstvo peších chodcov, aj detí,“ napísal nám Rastislav Gemerský. „Od roku 2017 je to už v poradí tretí takýto prípad...“

Avšak evident-

Nechodia vám Petržalské noviny? Kontaktujte nás: t. č. 02 3268 8830, email: redakcia@banoviny.sk

PETRŽALSKÉ NOVINY

17. 1. 2020 • vychádzajú 26 rokov • číslo 1
ISSN: 1338 - 1997 • Evidenčné číslo: EV 5665/18

VYDAVATEL: NIVEL PLUS s.r.o., Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava • IČO: 35712058 • REDAKCIA: Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava, email: jarunkova@banoviny.sk, tel: 02/62801182, Šéfredaktorka: Ingrid Jarunková • Inercia: 0911 668 469, email: skrabakova@banoviny.sk • web: www.banoviny.sk • TLAČ: MAFA a.s., tlačiareň MAFRAPRINT Olomouc • DISTRIBÚCIA: SUREMA spol. s r.o.

© 2013 Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov si v zastúpení vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos článkov. Vydavateľ nedal súhlas na monitoring tlače.

Ako sa menilo osvetlenie hlavného mesta

Občiansky aktivista Martin Nýdr roky pracoval na monografii venovanej verejnému osvetleniu Bratislavy od jej počiatkov až po súčasnosť. Tak vznikla kniha Lamy Verejného osvetlenia v Bratislave. Je určená odbornej verejnosti, študentom technických vysokých a stredných odborných škôl a v neposlednom rade aj milovníkom Bratislavy a histórie. Čitatelia v nej nájdu množstvo zaujímavých informácií, bohato doplnených množstvom fotografií, dobových novinových článkov a autorských kresieb, ktoré nepribližujú len premeny osvetlenia, ale aj premeny mesta a jeho obyvateľov.

Súčasťou publikácie je katalóg s kompletnými technickými listami a mapky Bratislavy s označením miest, na ktorých sa historicky cenné typy lámپ nachádzali, resp. ešte stále nachádzajú. Je možné ju kúpiť v kníhkupectvách na fakultách STU a v e-shope.

Hľadanie korunovačnej cesty

dopoludnie...

Možno najväčším zážitkom bolo hľadanie korunovačnej cesty priamo v Starom Meste, kde nás mosadzné korunky na chodníkoch previedli presne tou istou trasou, akou išiel po korunovácii nový kráľ.

Prínos nášho projektu je v získavaní informácií o meste, pestovanie zdravého lokálpatriotizmu u detí a ich prostredníctvom aj u rodičov. Rodičia získali informácie o tom, ako a kde zmysluplne tráviť s deťmi voľný čas.

Realizácia nášho projektu bola možná vďaka finančnej podpore Bratislavského samosprávneho kraja, kde sme sa žiadali o poskytnutie grantovej dotácie z participatívneho rozpočtu a na tieto aktivity získali 3 500 eur.

Veríme, že aj vďaka nášmu projektu sme zasiali semienko záujmu o naše krásne mesto.

Mgr. Jana Oswaldová
MŠ Bohrova, Bratislava

V minulosti spájali centrum Bratislavy a dnešnú Petržalku nielen mosty, ale aj rieka Dunaj. Kedysi dávno sa totiž po vrch rieky premieňal na ľadovú cestu, po ktorej dokázali prejsť aj kone s ťažkými vozmi. Ten, kto preveril pevnosť ľadu ako prvý, dostal štedrú odmenu.

Slávnosť

skúšania prechodu cez zamrznutý Dunaj

Rieka Dunaj nemá jednoznačný začiatok, ani koniec. O tom, kde pramení, sa sporia obyvatelia dvoch miest v Nemecku. Jedni tvrdia, že už celých 2000 rokov všetci považujú za prameň Dunaja ich zámockú studňu v Donaueschingen, a preto je, podľa nich, prameň Dunaja práve tam. Druhí dokazujú, že geografickým, a teda tým pravým

prameňom Dunaja, je ich rieka Breg v meste Furtwangen. Toto je zrejme dôvod, prečo dĺžku rieky Dunaj meriame nie od prameňa, ale od ústia. I keď, ani to nie je úplne jednoznačné. Privlastňujú si ho Rumuni aj Ukrajinci a pri pohľade na mapu sa môže zdať, že sa rozlieva takpovediac dostratená.

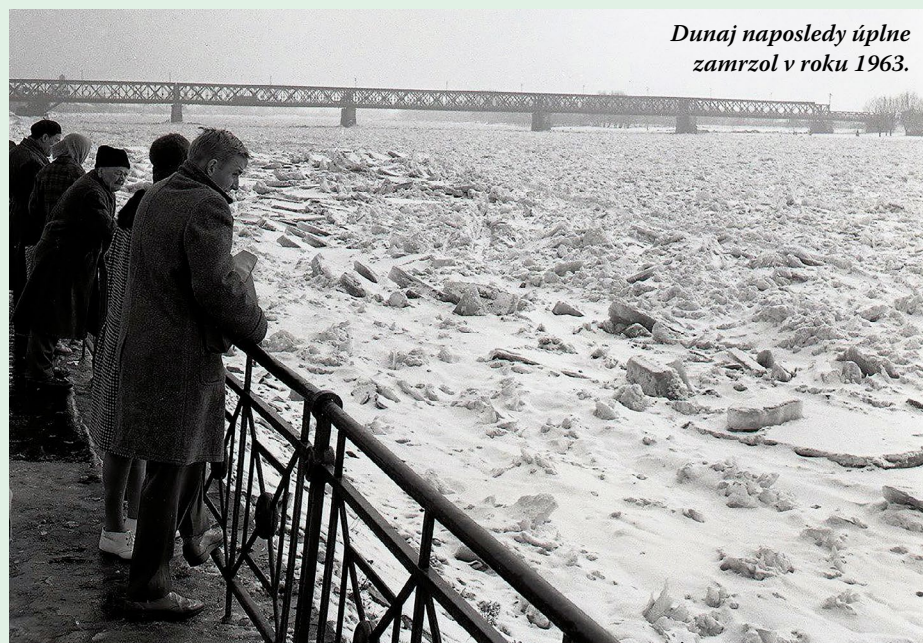
Medzitým však, približne po tisíc kilometroch od svojho

nejasného prameňa, preteká Dunaj cez Bratislavu. Tu mal Dunaj kedysi viacero ramien. Vďaka tomu nebola voda v rieke taká hlboká. V lete, keď niektoré rameno vyschlo, alebo, keď v zime zamrzlo, ľudia bez problémov prešli na druhý breh. V priebehu rokov však upravovali tok rieky, čím každým zväčšili hĺbku vody. K prechodu na druhý breh už potrebovali mosty. Z roku 1450 máme napríklad záznam o prvom pontónovom moste cez Dunaj. Pojem pontón pochádza z latinského slova pontōnis, čo znamená prepravné lode. Pontónové mosty bolo možné postaviť, používať a v prípade potreby rozobrať. Také situácie nastávali aj počas

povodní. Navyše, kedysi bola zima zimou. Snežilo a mrzlo. Dlho a veľmi. Vznikajúce ľadové kryhy na Dunaji mohli pontónový most zničiť. Toho sa ľudia vždy desili rovnako ako požiarov. Okrem povodní, ktoré súviseli s dažďom alebo roztápaním snehu, spôsobovali pojmú povodeň a záplava. Z roku 1450 máme napríklad záznam o prvom pontónovom moste cez Dunaj. Pojem pontón pochádza z latinského slova pontōnis, čo znamená prepravné lode. Pontónové mosty bolo možné postaviť, používať a v prípade potreby rozobrať. Také situácie nastávali aj počas

Odhladnuc od týchto výnimočných udalostí, Dunaj zvyčajne zamrzal tak, že sa po ňom dalo prejsť na druhý breh aj napriek tomu, že hladina vody bola vysoko. Aby sa však koňom a volom nešmykali popytá po ľade, upravovali pre nich cestu pomocou slamených rohoží, ktoré mierne poliali vodou, aby rohože primrzli k ľadu. Takto upravenú cestičku volali jednoducho Eisweg (z nem. ľadová cesta).

Dunaj naposledy úplne zamrzol v roku 1963.

V súčasnosti sme zvyknutí skôr na povodne. Takáto bola v roku 2013.

Odhal'te SVETBIBLIE

Prednášky z oblasti biblickej histórie a archeológie

22.1. TRAGÉDIA ŽIDOVSKÉHO NÁRODA | Emanuel Duda

29.1. KORENE ISLAMU | Emanuel Duda

5.2. GLOBALIZÁCIA ISLAMU | Emanuel Duda

vždy v stredu **18:00 hod.** **WOLKROVA 4, BRATISLAVA – Petržalka** (v zasadačke na prízemí) | **Info: 0948 526 722**

Vstup VOLNÝ! **bratislava.dotknisaneba.sk**

Prvý, resp. skúšobný prechod cez zamrznutý Dunaj však nebol iba tak bežnou udalosťou. Bola to slávnosť nazývaná Das Eisweg machen, teda Robenie ľadovej cesty. Ten, kto po nej prešiel ako prvý, musel mať v sebe veľkú dávku odvahy, možno aj vína a určite silnú motiváciu. Po zvládnutí zaťažkávacej skúšky ho totiž čakala nielen hostina, ale aj štedrá odmena. Klimatológ Pavol Matejovič tvrdí, že podľa dobových kroník sa prvý takýto prechod cez zamrznutý Dunaj konal v roku 1455. Richtárom vo vtedajšom Prešporku bol Štefan Gmaitl, o ktorom písali Bratislavské noviny v súvislosti s Bielou paňou v jeho dome. Po tom, ako prešiel furman s koňmi ťahajúcimi vrchovato naložený ťažký voz na druhý breh Dunaja a aj naspäť, vydali sa na slávnostnú Das Eisweg machen aj ostatní mešťania, na čele s richtárom. Prirodzene, aj ich čakala na oboch brehoch štedrá hostina.

O necelé tri generácie neskôr, teda v roku 1526, však Dunaj v Bratislave opäť spôsobil veľké škody. Ľadová povodeň sa totiž spustila nečakane, v noci. Veľmi rýchlo sa voda z rieky rozliala do mesta, až po dnešného Hlavné námestie. Šokovaní obyvatelia nevedeli, čo majú zachraňovať skôr. Počas vzniknutej paniky sa pritom utopilo až 53 ľudí a zahynulo 97 kráv a takmer všetka hydina v meste. V tom istom roku, v auguste 1526 sa odohrala Bitka pri Moháči, po ktorej sa Prešporok stal korunovačným mestom. Život obyvateľov sa v mnohom zmenil, ale tradíciu slávnosti Das Eisweg machen si udržali ešte na dlhých sto rokov.

Katarína Králiková, sprievodkyňa dejinami a blogerka

Foto: archív Bratislavských novín

Zdroj: TASR/A. Prokeš

Zdroje: J.Čomaj, Petržalka, Engerau – Ligeťfalu. Albert Marenčin, 2008

Holec, Roman: Ako človek prestával byť vládcom prírody. Fórum Historiae, 2017

Matejovič Pavel: Z histórie zim v Európe (1500-2019). Fórum pre vedu a umenie

Beňuš má jediný cieľ – prebojovať sa do Tokia

Vodný slalomár a strieborný medailista z OH 2016 v Riu Matej Beňuš je spokojný so skončenou sezónou.

Z výborné výkony bol v minulom roku aj patrične ocenený. Najprv petržalský rodák v činohrenej sále novej budovy Slovenského národného divadla v Bratislave v tradičnej novinárskej ankete Športovec roka 2019 na Slovensku obsadil 9. miesto a zvíťazil v kategórii družstiev hliadka vodných slalomárov 3x C1 mužov Michal Martikán, Alexander Slafkovský a Matej Beňuš. A na druhý deň v zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v kategórii seniori v 27. ročníku ankety v Bratislavskej cene za šport skončil na 3. mieste.

„Je to pre mňa veľká česť, že som sa umiestnil v týchto prestížnych anketách tak vysoko. Poďakovanie patrí mojej manželke, rodičom aj Športovému centru polície a tiež

novému trénerovi Petrovi Škantárovi, že má so mnou trpezlivosť. Teší ma, že som sa dostal do elitnej desiatky medzi jednotlivcami. Musím však povedať, že naša zlatá generácia je už na odchode a vidieť to aj na výsledkoch. Individuálne medaily už nezberáme bežne, zmenila sa aj konkurencia. Stále sa však ako-tak držíme. Som trochu prekvapený, že sme zvíťazili medzi kolektívmi, pretože na Slovensku sme mali úspešné tímy. Ešte nikdy sme v tejto ankete nezvítazili, párkrát sme boli druhí aj tretí. Myslel som si, že to príde až po desiatom titule majstrov sveta. Je to super, ale stále máme čo zlepšovať,“ povedal M. Beňuš. Skúsený kanoista zhodnotil aj uplynulú sezónu. „Celú prípravu sme smerovali na olympijskú nomináciu. Vo Svetovom pohári som skončil štyrikrát do piateho miesta, raz som vyhral a v Bratislave som bol druhý. V celkovom hodnotení som obsadil najvyššiu priečku. Majstrovstvá sveta mi po individuálnej

stránke príliš nevyšli, ale v hliadkach sme s Michalom Martikánom a Sašom Slafkovským získali deviaty titul za sebou, čo je úžasné,“ vraví Beňuš. V októbri si už stihol vyskúšať úplne nový kanál v japonskom Tokiu, na ktorom sa v lete 2020 uskutočnia olympijské súťaže. „Je veľmi podobný ako kanál v Riu de Janeiro, je tam len niekoľko poprehadzovaných vecí. Podieľal sa na tom rovnaký staviteľ. Všetci pretekári sme sa však zhodli, že prekážky je potrebné popresúvať, pretože dosť brzdia vodu,“ pokračoval.

V tejto sezóne má jediný cieľ - prebojovať sa na OH 2020 do japonského Tokia, kde by sa rád pokúsil minimálne o obhajobu striebra z Ria de Janeiro 2016. „Celú zimnú prípravu však budeme smerovať na Londýn a na majstrovstvá Európy, nie na Tokio. Kanál v Londýne je omnoho ťažší, veľmi silovejší,“ poznamenal. Dôvodom je skutočnosť, že práve v Londýne vyvrcholí národná interná

olympijská nominácia, ktorá je mimoriadne vyrovnaná. V Lee Valley sa rozhodne, či do Tokia pocestuje Beňuš alebo jeden z jeho dvoch konkurentov - Alexander Slafkovský či Michal Martikán. „Londýn mi sedí, preto vidím svoje šance dostať sa na olympiádu veľmi pozitívne. Teším sa na ME, bude to mať pre nás dobrý náboj, podobné situácie mám rád. Tento rok som tam bol piaty, v minulosti aj druhý,“ doplnil.

Tridsaťdvaročný Bratislavčan pred ročníkom 2019 pristúpil na niekoľko zmien a pochvaluje si ich. „Šlo najmä o výraznú zmenu v tom, ako sa loď správa na vode. Prvýkrát som ju v súťaži testoval na majstrovstvách Oceánie, skončil som druhý a vedel som, že to bude dobré. Teraz meniť určite nebudem, v budúcnosti pravdepodobne áno. Čo sa týka trénera, v roku 2019 ma viedol Peter Škantár. Mnoho rokov sme spolu trénovali v jednej skupine, teraz je Peter môj tréner. Prirovnal by som ho ku koučovi Jurajovi Minčíkovi, podobne si sedíme, spolu veci analyzujeme.“

Milan Valko

foto: Milina Strihovská

Druhý najlepší rok

Strelcom tradične patrí miesto na piedestáli úspechov slovenského športu v každom kalendárnom roku. Vlnajší nebol výnimkou.

Z desiatky ocenených bez určenia poradia si piati (Rehák Štefečeková, D. Barteková, Hocková, Olejník, Ernst) zopakovali lanskú účasť medzi najúspešnejšími. „Najskôr som si myslela, že na slávnosť pozývajú aj zaslúžilých športovcov, keďže som nepredpokladala, že za 6. miesto by som tu mala byť. Zrejme však treba vedieť myslieť aj inak ako len medailovo,“ so svojím tradičným nadhľadom skonštatovala už dvojnásobná mamička, Petružalka Zuzana Rehák Štefečeková. Napriek pokročilému štádiu tehotenstva dokázala na Európskych hrách v Minsku vybojovať 6. miesto, čo ocenil aj SZS. „Bol to druhý najlepší rok v mojom živote. Narodil sa mi druhý syn, takže už nikdy nebude nič dôležitejšie. Minulý rok som si užila, pretože šport bol až na druhom mieste, takže som sa do ničoho nemusela nútiť,“ povedala nám Rehák Štefečeková.

(mv)

foto: Milina Strihovská

A.I.I. Technické služby s.r.o. prijme ihneď + ubytovanie zdarma

- **RUČNÝ pracovník** – 680 € mesačne brutto + príplatky
- **VODIČ „B“, „T“** – 980 € mesačne brutto + príplatky
- **VODIČ „C“** – od 1.300 € mesačne brutto + príplatky

- **DISPEČER** prevádzky – 1.770 € mesačne brutto
- **HOSPODÁR** – 1.100 € mesačne brutto

Zimná údržba ciest, komunikácií a zelene v BA
0948/374149, dispecing2@aii.sk

Mokošová nič neľutuje

Najlepšia slovenská gymnastka Barbora Mokošová, ktorá sa pripravuje v špecializovanej telocvični v Pengym klube v Petržalke, v 27. ročníku ankety Bratislavská cena za šport v kategórii seniori obsadila piate miesto.

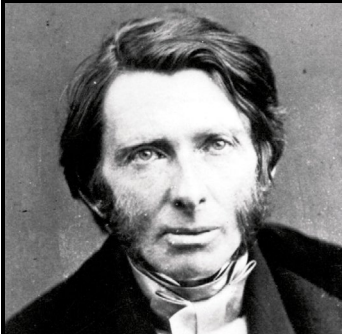
Som veľmi rada, že som sa ocitla v takej výbornej spoločnosti a medzi skvelými športovcami, akými sú ďalší Bratislavčania Ján Volko a Matej Beňuš. Gymnastika vyžaduje veľa odopierania a sebadisciplíny. Ale mne dala toho veľa, nič neľutujem. Je to

všestranný šport, nie len jedna monotónna činnosť. Tréning sa skladá z viacerých činností – posilňovanie, natahovanie, kondičná príprava. Každé náradie je iné, a to sa mi páči,“ vraví rodáčka z Bratislavy, ktorá si na vlaňajších MS v Stuttgarte splnila ďalší sen – vďaka vybojovanej miestke do Tokia bude štartovať na druhej olympiáde v kariére.

(mv)

foto: Milina Strihovská

				John Ruskin	náhla zásadná zmena	pohýnal sa (kniž.)	trhavý krč, škľbnutie (lek.)	Pomôcky: Vul, AE, rezistor, baa, slop	4. časť tajničky	kypria pôdu pluhom	značka neodýmu	koliesko, po česky	malé ulice	Pomôcky: Pún, libido, pinta, otagra	biely nerast	3. časť tajničky	Apolena (dom.)
				srknutie (kníž.)				mimo domu						Ilona (dom.)			
				podkúval				stával sa hrdým najmenšia						korisť egyptská dĺžková miera			
				ofrľú (expr.) chytať							pohlavný pud (lek.) opasok (zastar.)						
Autor krížovky: Juraj Mitošinka	značka astátu	2. časť tajničky	plakanie (bás.) nakoval							opatroval pečatou ženské meno							
ženské meno					námesač-nička semitský boh										skr. apendektómie karta s figúrou		
hlučne kráča (expr.)						silonové pančuchy zbaviť funkcie								cítoslovce dunenia tvoríť básne			
Pomôcky: jask, ase-sor, ašgil, rondel	štikúťalo ofúkal						územná jednotka uchopiť						prejav priateľstva utesňovať				
počuť					dľanička poskytoval údaje							obsahujúca tálum robia bodrým					
skratka súhvezdia Lúška				uložia ako povinnosť trocha namočia							postihnutá besnotou prestane tlieť						Alena (dom.)
idant (gen.)			rozopne bolesť v uchu (lek.)							prestane snívať týkajúca sa peáže							
nepravidelnosť (kníž.)								vykonával činnosť	5. časť tajničky								
spájkovať							čuchom pátrať zbavilo kože								požíva potravu palístok		
Pomôcky: ambrel, klonus, ilit,	vrieskať (expr.) Ambróz (dom.)						popáliť utlačilo							Kartáginec chopili sa			
najmladší ordovický stupeň (geol.)						zadržia zopla (zried.)							tunel (kníž.) kus trávnik				
Miroslava (dom.)					úbočia rozkladala sa							stavebná hmota staršie muž.meno					
Beáta (dom.)				ktorá spí šitím vložili							robia balíky nespleťal						obriadia (hovor.)
staroegyptský boh slnka			vtlačili stoličný úradník							dočista kruhová stavba							
kašľom offkalo								odporník (eltech.)	1. časť tajničky								
	obsialo tanečný variant madisonu							novinka ponor, pohrúž							vari, azda mužské meno		
staršie ženské meno						obviňovala vypuklina na chrbte								Anna (dom.) pohnú			
vzťahujúca sa na losa						stávali sa hnedými tohto mesiaca							hľadanie (bás.) Hewlett Packard				
Jozef (dom.)				mechaniizmy							vypije si (expr.)						
vypieraj				dáždnik (hovor.)							uvádza do chodu						